

Kurdîstanî de cayê Yadoyî cîya yo. Demê xo de zey gerîlayanê kurdan problem çica bibîyêne hal kerdêne. Ney semedî ra zî şarê kurdî miyan de bi nameyê Qertelê Kurdîstanî ameyêne vengdayiş. Yado qehremanê dilê kurdan bi û hewna, hinî yo... R. 6

Konferansa tarîxî ya kirmanckîye

Çewligî de Konferansa Zarawaya Kirmanckî do ziwanê kurdî geş bikera û zarawaya kirmackîye aver bibera. Raya sifteyino ke tarîxî de konferansêka kirmackîye yena darfînayene. Bi na konferanse ra pawîyena ke kirmanckîye merdîşî ra rizgar bikera

KONFERANSA TARÎXÎ YA

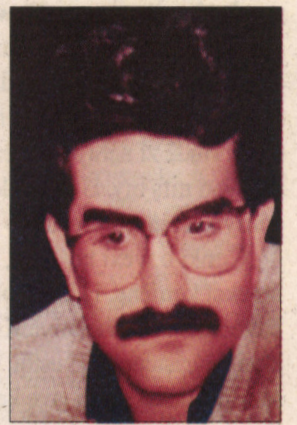
Tarîxa zarawaya kirmanckîye de raya sifteyino ke, konferansêka yeno darfînayene. Konferans Çewligî de 30'ê pûşper û 1'ê tîrmengî de yena darfînayiş. Problemê kirmackîye sero do niqaşî bêre kerdîş, zarawa avera bişêro û bêro geşkerdîş ke verê standartbîyîşî bêro akerdîş.

TEWIR TEWIR MIJARÎY EST Ê

Mijarê konferansî yê herî sereke ra yew asîmilasyona ke dewlet kurdan sero û bi teybet zî kirmancan sero politikayê cîyakerdîşî qabê bêre pûçvetiş û tewr bi tewr mijarê gramerî sero xebatê sereke yê estêy do bêre niqaşkerdîş û bêre biencamkerdîş ke ziwan weş bibo û hina weş binûsiyo.

EWROPAYE RA MEYMANÎY YENÊ

Dinyaye ra tewr dewletan de kesêy ke kirmackî sero xebat kerdêy ney konferansî de do bêre pêhet û mijarê xo sero şarî agahdar bikerê. Agahîyan sero do encamnameyê hevpar bêro nuştîş û ze pirtûke bêro weşînayene. No zî do tarîxa kirmanckî de do cayê xo bigêro û geşey bido zarawaye.

Dewlete
2 lajê min
qetil kerdîy

RÛPEL - 3

Xebata çandî
yê şaredariye
zaf weş ê

RÛPEL - 7

Tirkîya heqê
girotayan
nedana

RÛPEL - 4

Tecrîdê serekê PKKyî Abdullah Ocalanî dewam keno

AKPyê her ke şina dijî kurdan wazena şerê ke gur bikera. Politikaya zaf xedar û gemarine dijî kurdan bikar arena û wazena ke kurdîy sîyaset nêkerê, bê serek û bê rayîrber bimanê ke politikaya asîmilasyonî û qirkerdîşî kurdan hina zî geş bikero. Nêy semedan ra, kesayeteya ke tecrîde Serekê PKKyî Abdullah Ocalanî sero dano meşnayiş 330 rojî ra zafêrey o ke pawitoxêy Ocalanî nêverdanê bi Ocalanî ra pêvînayiş pêk bîyarê. Kenêke heme kurdan tecrîd bikerê û wazenê ke, kurdîy zey AKPyî bifikiriyê. Ema kurdî zî na qebûl nêkenê û her tim berxodana xo bi heme hawayan gur kenê û anê ziwan ke azadiya Ocalanî azadiya şarê kurdan a.

Aştî est bî gelo?
Xoser Welat 21
Perwerde heqê ma yo
Zerweş Esnaw 11

Dewlet 2 lajêy min qetil kerd

Hafiz Akdemîr Rojnameyê Ozgur Gundemî de 20 serrî verocî xebetyayêne encax Hafiz û Bakî Akdemîr hetê dewlete ra ameyî qetilkerdiş. Nîka zî maya ey keye de tena cuyena

Nesrîn ORAK - AMED

Rojnameya Ozgur Gundemî ra rojnameger Hafiz Akdemîr 20 serrî verocî rojnameye de xebate kerdêne. Rojnamegerîye zaf zehmet a. Çimkî zaf kesîy ey demî de ameyê kıştiş.

Rojnamegerê ey demî ameyê qetilkerdiş. Encax malbata ey, çi fikir-yay? Şefika Akdemîr (78) tena yew keyeyî de cuyena, sewbîna kesê aye nêmeno û zaf zî nêweş a. Nêşkena tena îxtiyacanê xo bivîno.

Rojnameya Ozgur Gundemî de rojnameger Hafiz Akdemîr 20 serrî verocî rojname de xebatêka zaf zehmetine dayêne meşnayiş. Rojnameyê Ozgur Gundemî de, hema yew hewtebi ke xebate kerdênê, JÎTEM û Hizbulkontra muxabîrê Amedî Hafiz Akdemîrî qetil kerd.

Rojnamegerî qetil kerdîy

Hafiz Akdemîr ra pey zî, zaf rojnamegerîy amey qetilkerdiş. Muxabîrê Bêdlîsî, Êlîhî Serekanî, Rîha, Wan, Mêrdîn û tewr cayanê binan de amey qetilkerdiş.

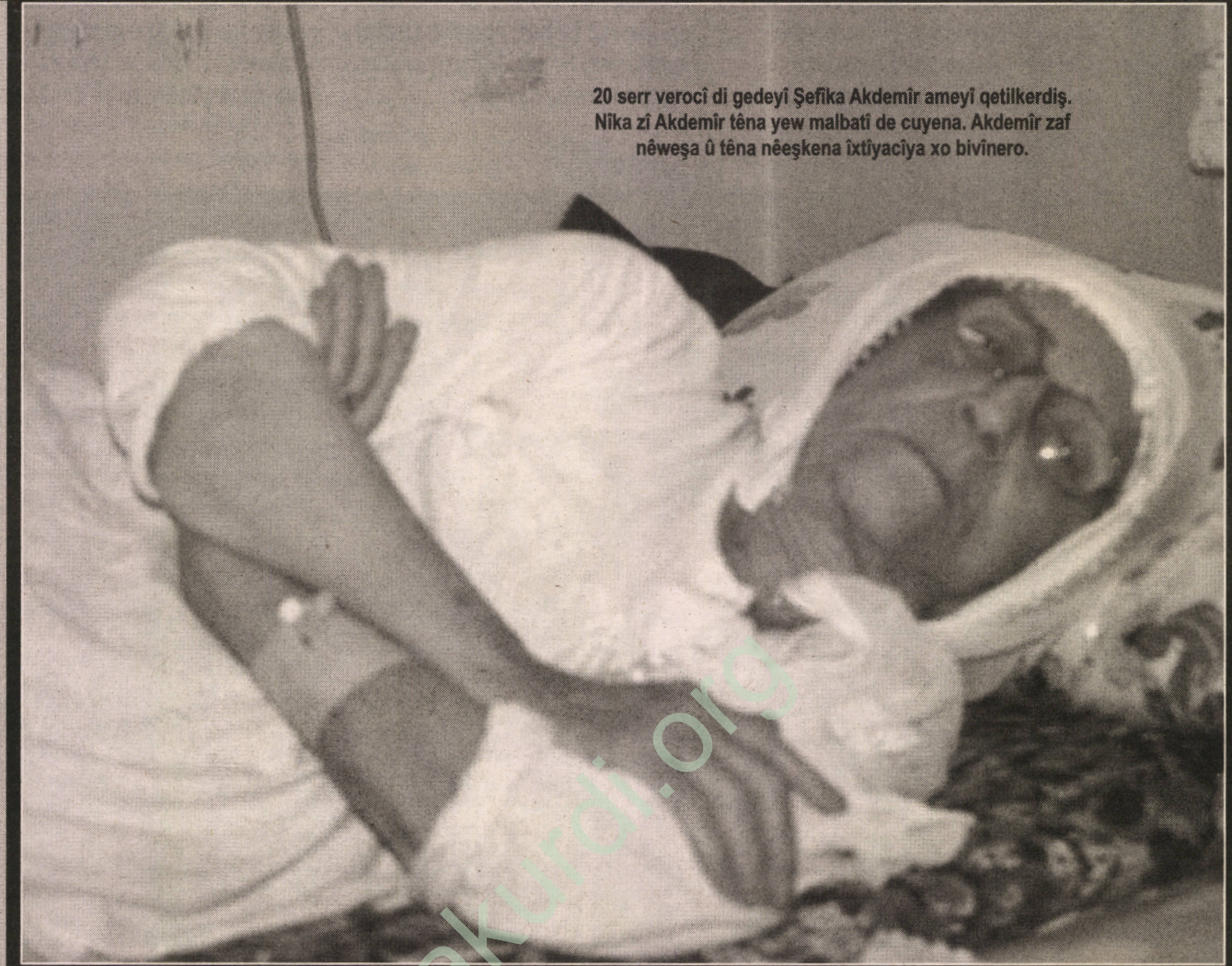
Nameyê ey rojnamegeran zî Musa Anter, Huseyîn Deniz, Ferhat Tepe, Kemal Kiliç, Yahya Orhan û Nazim Babaoglu.. yanî bi tamamî 30 rojnamegerîy amey qetilkerdiş. Mîyanê ey rojnamegeran de gedeyê ke rojname vila kerdêne bi satoran ameyî qetil kerdiş.

Ey gedey zî hetê JÎTEM û Hizbulkontra ra ameyî kıştiş. Rojnameya Ozgur Gundemî Stenbolî de ameyêne çapkerdiş. Ey demî de Serwezîra Tirkîyaye Tansu Çiler bî. Aye emir da hîrê heta bûra ya Ozgur Gundemî û madeyê teqnayîşî daeştiş. Zaf zarar day rojnameyî. Dime ra zî zaf dewê kurdan ameyî veşnayiş ke nêşêrê nêşopnê û nêkerê xeber.

Kamî Bakî kışt

Birayî Hafiz Akdemîr Bakî Akdemîr (20) zî leşkeran berd zindana Amedî 15 rojî îşkence kerdîy. Bin linganê ey bi jiletan kerdî cira û ser sole ra day çarnayene û Şefika Akdemîre dima ra ard ziwan: "Min Bakî ra vat, hîn bes o meşo teber. Ey zî min ra vat ke ez nêwazena maya xo bişikna, la na mijare de qarîşê min mebi."

Ney ra dima Bakî Akdemîr rayna şino rojnameye xebata xo dewam keno. La peyra yeno

20 serr verocî di gedeyî Şefika Akdemîr ameyî qetilkerdiş. Nîka zî Akdemîr têna yew malbatî de cuyena. Akdemîr zaf nêweş a û têna nêşkena îxtiyaciya xo bivînero.

tepiştîş û ceza gêno.

Bakî no demî de kûweno zîndanî û 7 serrî zîndanî de danê pawîene. Dima ra zî Bakî Akdemîrî azad kenî. Hîrê menge badê rayna orteyî ra vînî bî.

Maya ey wina dewam kerd û vat: "31 serrîy bî ke ma Bakî Akdemîrî ra ti xeberêke nêgênê. Ey demî de zaf kesîy erzîyayê zîndanî û zaf kesîy qetil bîy."

Maya Bakîyî semedo ke jan û kulê aye kemî bibêy û şopa lajê xo bizano, merde yo yan zî zindî yo ra, ey demî de waşt ke şopa lajê xo bişopno û sere daya ÎHDeya Amedî.

Maya Bakî û Hafiz Akdemîrî ewro zaf nêweş a. Nêşkena biewna xo û lazimanê xo bîyaro ca. Maya înan Şefika Akdemîr (78) tena bi serreyê xo yew keyeyî de cuyena. Semedo ke kesêke aye nêmeno û zaf zî nêweş a û nêşkena tena îxtiyacanî xo bivîno.

Semedê 2 gedeyê xo yê ke amey qetilkerdiş anzî zbn. wina ard ziwan: "Mêrdeyê min 23 serrî verocî qezaya trafikî de cuyê xo vînî kerd. 6 hep gedeyê min estbîy. 3 hebîy keneyê min zewijyay û 2 gedeyê min zî ameyê qetil kerdiş. Lajê mino qij zî, rojnameya Ozgur Gundemî de xebityayê û o zî hetê JÎTEM û Hizbulkontra yî ra ame qetil kerdene."

Ez şima ra nêtersena

Yew roj yew kes telefon akerd lajê min û vat ke: "Ma to kişenê fek

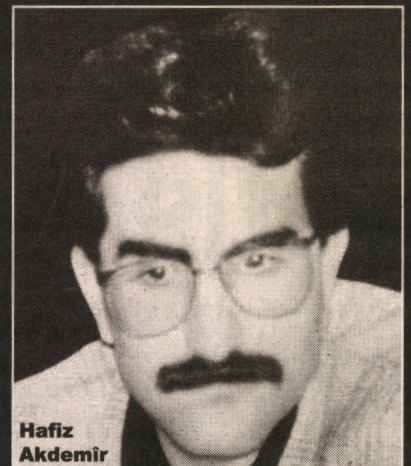
na dawaye ra vera bidi. Ti guneyî û Hafiz Akdemîr zî vat ke, ez şima ra nê tersena. Şima zey kutikî lawenê. Ney weş bizanê ke kutikêko laweno merdimî nêgêno."

"Lajê min zaf efendî yo"

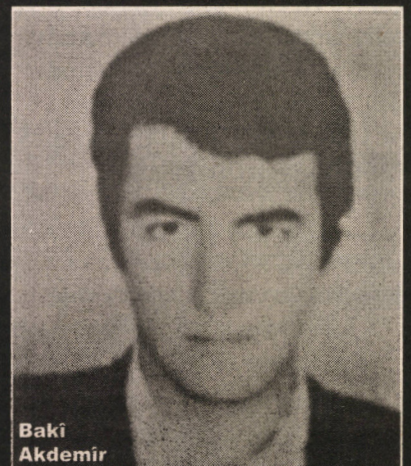
Maya ey wina dewam kerd: "Lajê min zaf efendî bi. Hertim min pers kerdêne. Eke bişiyayêne teber, muhaqeq min ra xatirê xo waştêne. Encax Hafiz zaf nêameyêne keyeyî ray ray ameyêne keye. Yew roj Hafiz serê sibayî werişt min ra vat; Maya min awa germine esta? Ez serê xo bişiwa. Min zî Hafizî ra vat; nîka çîn a, areya xo bikere, ez awe kena germine. Hafiz vat; ez arayî nêkena şina teber û yena. Min zî vat tamam. Ti şo û bê. Ez awe kena germine û ti bê sereyê xo bişû."

Lajê min merd ez perîşan bîya

Maye wina qedîna: "Hafiz kewt teber, min zî, nivîniy dayênê wera. Dima ra tornê min telefon akerd û min ra vat; dapîr xalê min bi çekî ameyo birîndarkerdiş. Min şoq ravêra. Şîya Nêweşxaneyê Dewlete û encax lajê min sewqê Fakulteyî kerdîbîy û ez şîya verê Fakulteye û min lajê xo vîna. Encax, rewşa lajê min zaf giran bi. Mîyanê gunî de bi. Lajê to cuyê xo vînî kerd. Ez ey demî ra pey perîşan bîya. Zaf kesîy amey verê neweşxaneyî, nînan mîyan de, rojnamegerîy, îdarekerê partîyess. Pey ra, mîyanê polêsan û şarê ke ûca de bîy munaqaşe vecya."

Hafiz Akdemîr

Bakî Akdemîr

AZADIYA WELAT
Zozan Basın - Yayın Adına
İmtiyaz Sahibi
Mehmet ÖNER
Yazı İşleri Müdürü
İbrahim GÜVENÇ
Yönetim Yeri:
Diclekent Bulvarı
Tercim Apt. Kat:3 No:9
Kayapınar / DİYARBAKIR
İdare Tel: 0 (412) 251 38 88
Yayın (Weşan)
TEL: 0 (412) 237 48 90-91
Fax: 0 (412) 237 48 89
Baskı (ÇAP):

Stenbol: Gün Matbaacılık, Reklam,
Film, Basın, Yayın, Tan. San. Tic.
Ltd. Şti.
Telsizler Mevkii Beşyol Mah.
Akasya Sok. No: 23/A
Küçükçekmece / İSTANBUL
Tel: 0 (212) 580 63 81
Edene: Arslan Güneydoğu
Gazetecilik, Matbaacılık, Kağıtçılık
Yeni Doğan Mah. 2108 Sok.
No:13/A Yüreğir / ADANA
Tel: (0322) 346 03 71-72
Genel Dağıtım:
Turkuvaz
Dağıtım Pazarlama

330 roj ravêray ke bi Ocalanî de pêvînayîş nêbeno

Hikumeta AKPeyî semedê ke kurdîy va-tîşê ay nîyanê ca ra bi her hawayî zext û zordarîy kurdan sero dana meşnayîş. Hetê ra operasyon û gire-

rotîşî hetê bînî ra nêverdanê ke pawitoxê Serekê PKKeyî Abdullah Ocalan de pêvînayîş bikerê. 330 rojîy peyde mendî ke pêvînayîş nêbiyo.

Sazî û dezgeyê sivil û şarê kurd, zext û tecrîda ke AKPe giroteyan sero û bi teybet zî Ocalanî sero dana meşnayîşî bi çalakîy xo yê demokratîk

şermezar kenêy. Wazenê ke wa dewlet dest bi muzakereyan bikerê ke ciwanê wîrdin kîştan ra nêmrê û aşî.

HPG: 109 leşkerî ameyê kiştîş 4 helîkopter fînayê

Goreya daxûyana HPGeyî, 19'ê pûş-perî de yanê hezîranî de şerîdeke nezdî 20 km de gerîlayê GPGejjan çalakî eynî demî de darfînayê û erîşê qereqolêy ney şerî dî kerdêy. Encama ke goreya HPGeyî eşkera kerdo, 109 leşkerîy ameyê kiştîş, 4 helîkopterîy fînayê war, 9 helîkopterîy zî birîndar kerdêy, bi seya birîndarê leşkeran estêy. Hetê bînî de zî ard ziwan ke 15 gerîlayan cuyê xo vînî kerdêy.

PPGeyî ard ziwan ke çalakî de 109 leşkerê tirk ameyê kitiş, 4 helîkopterî ameyê fînayîş û 9 hebîy zî birîndar kerdêy. Vinîbîkerdişê gerîlayan zî 15 kesîy êy. Rayîrberê Tirkîyayî zî vanê 8 leşkerî kişyayê

Pey çalakîyî hikûmeta AKPeyî ra wezîr girdbîyîşê çalakîyî bi ney qiseyê xo ard ziwan: "Him zaf bîy û him zî bi çekanê giran bîy." Goreya hikumatî zî 8 hebîy leşkerî tenê ameyê kiştîş û bi

10'an gerîlayê HPGeyî kiştê. TSKeyî bi her hawayî operasyonê xo hîra kerd. Kiştîşê leşkeran û erîşa gerîlayê HPGeyî sero medya tirk de eyseno ke niqaşî do dom bikerê.

Semedê vengê giroteyan bihesîyê 13 girotey xo veşnay

Zext û zordarîyên dewleta Tirkîyayî zîndanî sero esto û qabê zilm wedaro bi serrano ke vengê giroteyan nêşîyê rayîrberan. Çimkî hureynîya 10 kesan de herî tayn 15 kesîy rakewtê, tacîz û tecawiz bi berpîrsîyarî nîyamey cezakedîş, zilm û zordarîyên pêvînayîşan de û serede zî tecrîda ke Serekê PKKeyî Abdullah Ocalanî ser û giroteyanê bînan sero bi serrano ke esto ema veng nêşîyê rayîrberan.

Qabê ke vengê bişêro înan giroteyên Tîpa E ya Rihayî ra 13 kesan xo veşnay û bi desan kesîy zî birîndar bîy. No bîyayîşî de tikey bozî vengê problemê giroteyan resa tikey cayan. Ema dewlet semedê xoveşnayîşî nê-girot xo ser û ze bîyayîşêke rêzîra vîna.

'Berpîrsîyar dewlet o'

Sîyasetmedarê BDPî, sazî û dezgeyê sivil û kesîy demokrat bîy, ardî ziwanke no qetileke dewletî yo û wîna ardî ziwan: "Semedê ke problemêy zîndanî dewletî hal nêkerdo ra ewro 13 kesan xo veşnayo. Ema dewlet û hikumet ney qebûl nêkeno. Lazîmo ke raşteyî bêrê vînayîş û problemîy bi lezgin bêrê halk-erdiş."

Zîdana Rihayî zî semedê merdişê ombazanê xo bertek bimojnê, qoxuşa xo veşnay. Zaf giroteyê gedeyî birîndar bîy û berdîy nêweşxaneyan. Seyî ra zafêrey giroteyê gedeyî surgunê Zîdana Şakranî ya İzmirî kerdîy. Bi seyan giroteyê sîyasî û adlî surgunê cayê bînan kerdîy. Pey ra, zîndanî bînan de zî tewr bi tewr cayan de şewat amey vetîş û çalakîy amey darfînayîş.

Êrîşê warê giroteyan kerdîy

Dema ke zereyê zîndanî de giroteyî bi zîndî veşayê û cuyê xo vînî kerdê û birîndar bîyê, teberê zîndanî de zî warê giroteyan çalakîyê xo bi bertekê tûj darfînayê. Polês û leşkeran dormeyê zîndanî girotbîy û erîşê warê giroteyan kerdîy. Bombê gazî û jopêy hêzê hikumatî ginayê înan.

Wendoxêy kurdî sertîfîka girewtîy

Şaredarîya Baglaran Taxa 5 Nîsanî de perwerdeheya ziwanê kurdî Keyê Şarî de bi miyangineya TZPKurdî da wendoxan. Wendoxîy ze qarna xo bigê sertîfîkayê xo girewtîy.

Şaredarîya Baglaran û yê bînî her ke şîno daha zaf muhîmey danê ziwanê kurdî. Taxa Balarî ra 5 Nîsanî de bi miyangineya TZPKurdî bi mamosteteya Enîse Çagerî waneya pola sifteyine ame dayene. Goreya mamosteyî 19 wendoxîy sertîfîkaya xo qabê bigê bi dil û can xebata kurdî kerdîy û ewro zî sertîfîkaya xo bi serebezey genêy.

Xebatê şaredarîyê Amedî yê kultur û ziwani

Xebatê şaredarîyê Amedî yê kultur û ziwani goreya çend serrê verî zaf zaf avar şîyo no zî kefê merdimî ano. Qursê ziwani, şano, muzîk, resim, heykel û sb. zaf xebatîy ercîyaye bi plan ameyêkerdiş

MEHMÛD NÊŞÎTE

No demo hîrêyin o ke kurdî bi şaredarîyanê xo zaf bajaranê xo îdare kenê. Weçînayîşo ameyoxî de rewşa encamê weçînayîşî do senî bo nikara merdim nêzano. La gama ke merdim ewnîyeno konjokturê sîyasetê ewroyinî ra merdim şikeno vajo weçînayîşê ameyoxî de zî şaredarîyê kurdan do hîna zaf bajarê kurdan îdare bikerî. Beno ke winî zî nêbo. La ez bi xo winî vîna.

Gama ke kurdî bi hacetê partîya xo dekewtê weçînayîşî, nêzana yeno şima vir. Hem prosesê weçînayîşî de hem zî weçînayîşî ra dima eke dewlete çendêke zulim û çimsûrî kerdêne. O wext kesê ke ameybî weçînayê û bîbî serekê şaredarîyan nêşkayêne xo têbidênê! O wext yanî serra 1999 de hukmê eskeran serdest bi. Îdareyê şaredarîyan yê kurdan, nê serekan rê bîbî nîro asinên!

Binê nê şertê giranan de zî xizmet kerdêne. A roje ra hetanî ewro zaf çiyî vurîyê: Qanunî vurîyê. Dewlete baş-xirab mecburî ra bo zî tay vurîyaya. Hukmê îrade û otorîteyê eskeran îdareyan ser de hende nêmendana. Fikrêumûmîya Tirkîya vurîyaya.

Welhasil goreyê îdareyê şaredarîyanê 2000'inê şaredarîyê kurdan ewro hîna asan kar û gureyê xo kenî. (Eke ma tepîştîşê serekê şaredarîyan ê nê serranê peyînanê nêhesibnê)!

No nîno a mana ke, ez vana dewlete bi çimê ke hol ewnîyena nê şaredarîyan ra. Ney! Dewlete zafane zî no hukmat nê şaredarîyan xo rê

raqîb vînenê. Eke destê nê hukmat û na dewlete ra bêro nefesê nê şaredarîyan zî peysnenî.

Wa şaş nêro fehmkardiş! Ez pesmê şaredarîyan zî nedana. Şar xebata şaredarîyan ecibneno-nêecibneno o zano. Şar eşkeno xebata şaredarîyan rexne bikero. Beno ke pakkerdişê bajaran, xebata burokrasîya şaredarîyan, girewtîşê personelana, viraştîşê rayiran, tertîb û dûzenê park û baxçeyan, kontrolê esnafana, îhale û herînayîşê de û bêkontrolîya trafikê zereyê bajaran de, nê şaredarîy xeletî û şaşî bikerî û hol nêxebetîyê.

La tayê xebatê nê şaredarîyan estî ke, ganî merdim pesmê înan zî bido. Nê şaredarîy zafane zî, Şaredarîya Bajarê Girde yê Amedî û Şaredarîyê Merkezê Amedî warê xebata "Kultur û Ziwani" de xebatanê zaf ercîyayan kenî. Belkî nê xebatan zaf kesî nêvînenî.

Mi bi xo çend serrî verê cû şaredarîyan seba nê çîyan zaf rexne kerdêne. Raşt a zî, çend serrî verê cû mi bi xo nê xebatan nêdîne. Seba naye zî, qonaxan de yan zî terraqan û dîwanan de, mi zaf rexneyê tuji ro şaredarîyan kerdêne.

La seke mi cor de zî va, nê çend serrîyê, nê şaredarîyê ma seke xo mîyan de musabaqaya xebata kulturî bikerî, Çar heme şaredarîyî zî cîya-cîya xebata kultur û ziwani kenê.

Şaredarîya Mîyanê Surî, Şaredarîya Rezan, Şaredarîya Payasî û Şaredarîya Bajarê Neweyî cîya-cîya cayan de yan

zî her yew mintiqaya xo de bi nameyê "Eğitim Destek Evi" sazgehan akerdê û qijê a mintîqa nê sazgehan de xebata ziwani û kulturî kenê. Nê heme şaredarîyî seba qijan kitabane hikayeyan çap kenê û belaş vila kenî. Her şaredarî mintîqa xo de seba cinîyan programê perwerdeyî amade kerdê û cinîyan perwerde kenê.

Esas xebatêka zaf rindeke esta, ganî merdim xo Homa ra nêkero û merdim vajo. Ez nêzana gelo şima taqîb kenê yan nê? Di hebî konservatuarî estê ke, ceneqe înan nêkewena! Konservatuarê Aram Tigranî û Konservatuarê Cegerxwîn î.

Konservatuarê Aram Tigranî girêdayîyê Şaredarîya Bajarê Girdî yê Amedî yo. Konservatuarê Cegerxwînî zî girêdayê Şaredarîya Payasî yo (Kayapinari). Nê her dî konservatuarî zî bi plan û programê xo yê taybetî xebetîyenî.

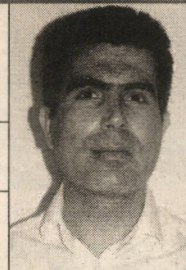
Şima zanê konservatuarî mektebêko/cayêko tede xebata hunerî benî yê. Nê her dî konservatuaran de zî xebata ziwani bena (kursê ziwani abenî). Xebata sînema, resim, muzîk, govende, tîyatroy û sb.

Emserrî nê her dî konservatuarî cîya-cîya tarîxan de festîwalan amade kerdî û kulturî ra çend "Nawnayîşî" (gosterî) pêşkêşê şarî kerdî. Şarê Amedî nê xebatê her di konservatuaran zî, bi zerrîweşî û bi keyfweşî temaşê kerdî. Ez bi xo beşdarê çend programênê nê mîhrîcanan bîya. Mi bi keyf nê mîhrîcanan de seyrê kulturê xo û bi keyf goştariya muzîka xo kerd. Hetanî ke yew programê tîyatroyî de, Başur ra kaykerdîxê tîyatroyî zî ameybî û seyrê yew tîyatroyî kerdîbî.

Têgeyrayîş

Zerweş Esnaw

Zerwesnaw@gmail.com

Perwerde heqê ma yo

Kurdî, na erdvînayîya xo de beno ke çer, panc henzar serrî ciwîyeni û hayanê inka zî ziwani xo pawito ardo na çaxe. Ma inka wazenî ke ziwani ma bibo ziwani perwerdeyî û hayanê zanîngehe û îcab bikero aqademîyê berzî de zî, biyero perwerdeyî. Yanê ma heme warêyî de ma wazenî ke ziwani xo reyde xo îfade bikerî, binûsî, bander bibîyî, cigêrayîş bikerî, ziwani xo reyde biciwîyî û xora ma ziwani xo reyde est î, ziwani rûmet û namûsê ma yo.

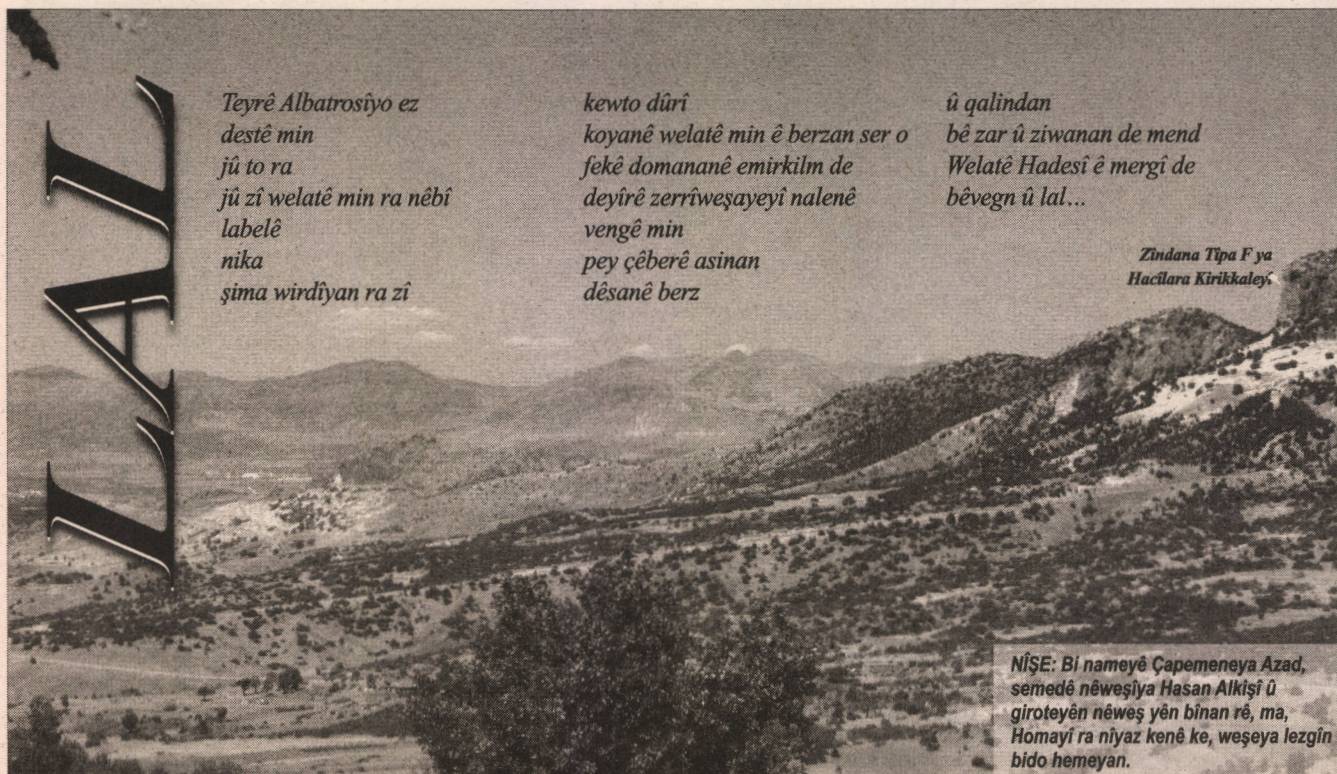
Hayanê davîst serrî ra ver zî no ziwani, hetê dewlete de çinê ameyîni qebûlkerdiş.

Înka ma vînenî, hikumatê Tirkîya vano ke: "Şima rê dibistanê mîyanênî de hewteyê de 2 saetî ziwani xo de mûsnayîş bîvîni. Nê di saetî zî şima rê bes o û zaf zî hinî çiy mewazî, ronîşê cayê xo de."

Nê di saetî zî dersê weçînayîşî yî. Gelo no çî nêkokîyî ke ameyo sereyê ma ser. Ti welatê xo de hezekî ti xerîb î û dewlete zî sek yew lutuf dena to ke, tî zî henzar ray şikir bikerî. La ti xo ver nêkewena, ti nêşermîyena, ti henekê xo kurdan ra kenê, nê kurdî herra xo de ciwîyeni, teberî ra nêameyî, to ra ver de zî nê cayan de bîyî û ti inka serê înan de hukumarîyeyî kena, ti heqê înan nêdena, roj ke biyero ke ti heqê kurdan pêrinî biderê. Semedo hayanê inka to heqê kurdan nêdayo ra, ti ozirê xo gere biwazê. Ay rojî ke biyerî û ay rojî zî nizdîyî.

Ziwani dayîka reyde perwerdeyî waştîş ma rê yew heq o û no babatî ser ro zî fekkerradayîş û nîqaş çin o û milê ma, binê şimşêrdî de bîbo û milê ma biperiyo zî ma rayna ziwani xo ra fek ver ra nêdanî. Çimkî no waştîşê ma, waştîşê xozaye yo, ti kûre ra şorî, ti kamî ra no mijarê ser ro çiy bi persî heme kes heq deno to, ti çiy nêbîyaye nêwazeni, ti heqê şarê xo wazenî, heqê xozayî wazenî. Dewlete zî tersena vana qey nê heqanê bidî kurdan, dewlete lete bena, xerepiyena. Coka hayanê inka dewlete heqanê kurdan bîlasebep nêdaya, no warê de çimanê xo padaya, goşanê xo kerr kerda, helbûkî ti heqanê kurdan bida çareyê min û ti, ti hina xurt bena, dewlemend bena, wayîrê welatî ra ti şidîyena, hemwelatê to wayîr vejîyeni to û zaf dewlete xo ra hes kenî. Ay samedî ra dewlete wa hêşê xo biyera pêser.

Senî ke kurdî, komare ra ver, bi xoserî ciwîyayî, nika ra pey zî wazenî herranê xo de xoserî biciwîyî. Nasnemeya xo reyde, kulturê xo reyde, ziwani xo reyde, sazgehanê xo reyde, perwerdeyê ziwani dayîka xo reyde, wazenî biciwîyî. Hayanê dewlete heqanê kurdan nêdo, eyseno ke do pêrodâyîş û têkoşîn dewam bikero.

*Teyrê Albatrosîyo ez
destê min
jû to ra
jû zî welatê min ra nêbî
labelê
nika
şima wirdîyan ra zî*

*kewto dîrî
koyanê welatê min ê berzan ser o
fekê domananê emirkîlm de
deyîrê zerrîweşayeyî nalenê
vengê min
pey çêberê asinan
dêsanê berz*

*û qalindan
bê zar û ziwanan de mend
Welatê Hadesî ê mergî de
bêvegî û lal...*

*Zindana Tîpa F ya
Hacîlara Kirikkaleyê*

*NÎŞE: Bi nameyê Çapemeneya Azad,
samedê nêweşîya Hasan Alkîşî û
gîrotiyên nêweş yên bînan rê, ma,
Homayî ra niyaz kenê ke, weşeya lezgîn
bido heme yan.*

Pîramita sifteyine Pîran de ya

Nizdîyê Dewa Pîranî Bazbinde de pîramîtan ra kehenêr pîranîte ke esta. Badê cigêrayîşan derheqê na pîranîte de çî yo ke ameyo zana-yîş, nexşo ke zinarî ser ro yo, roje mîyan de deqayêk yeno eysayîş. Xilê xizneyan ê ke dorûverê pîramîti de yê, xilê tewr pîl ê din-

yayî ya. Qezaya Pîranî de sey qele (dizik), pird, gorê verênî û şikeftî dewlemendiya ta-rîxê şaristaneya Pîranî nîşanê ma danê.

Pîranê cayê / dapîr û bapîran

Pîran bi şaristaneya dewanê xo tarîxa dinyaye de lazimo ke ca bigêro. Qabê ney zî gereke arkelogî ser ro bivinderê. Çimkî heta na game ser ro nêvindertê. Ze goreke şaristanî ya û pawena dewan de kenayîşî bêrêkerdiş û tarîx bipijiky

AVER PAYIZ

Pîran, dewranê tewr verênan ra ver bîyo cayê cuyayîşî. Bi goreyê vatişan, Homayî, semedo ke xebera xora veciyayî Adem û Hawaye cenefî ra erzeno dinyaye û ceza dano înan. La înan rê cezaya pile cayê cîyayan de kewtiş beno. Vanê ke: "Hawa pîranî de kewta rîyê erdî."

Rayna bi goreyê vatişanê verênan vateya: "Pîran" î vateya "pîr" î ra ameya. Di ziwane kurdî de nameyê dew, şaristan yan zî hereman zaf rayan zafhumar yenê vatiş. Herema Pîranî bi nameyê çend Pîrê cîyayan yena vatiş. Înan ra yew, Pîr Mensûr o. Bi goreyê vatişê Şerefnameyî Pîr Mensûr hetê Colemerge ra ameyo herema Gêlî ûta de ca dayo xo. Pîr Mensûrî ra pey lacê ey, Pîr Mûsa û Lacê ey (tornê Pîr Mensûrî) Pîr Bedir Pîriye û îktidarê xo dewam kerdo. Tirba Pîr Mensûrî dewa Dêrane de ya. Keyeyê Pîrî ne tena şexî bî, Mîrê Gêlî zî bî. Pîran o wext Gêlî ra girêdaye bîyo. Pirtûkê Şerefnameyî de qismo yewin no keyeyî ser ro yo. Qismo yewinî de, qalê eşîra Merdisî zî keno. Eşîra Merdisan Pîranî vêşêr herema Gêl, Çermûg, Maden,

Semsûr û Meletîye de zî vila bîyî.

Şêx Seîdê Pîranî

Nameyê Pîranî şerê Şêx Seîdî ra pey kurdan mîyan de vila bîyo. Şex Seîd roja 08.02.1925'an de bi mirûdanê xo şibi Pîranî, keyeyê birayê xo. Dewlete prowaqasyonêk vetbî û şer, Pîranî de dest pê kerdbi. No semedî ra, kurdî vanê: "Şêx Seîdê Pîranîj."

Serewedartişê Şêx Seîdî

Cendermeyê tirkan yenê dewa Pîranî nameye des tenan danî dewijan vanê nê merdiman teslîmê ma bikerê. Labelê dewijî 10 tenê ke cendermeyî wazenê teslîmê înan nêkenê û perodayîş virazîyeno. Badê nê çeçê verênî, serewedartiş hereme de vila beno. Mîyanê 3 hewteyan de hêzê Şêx Seîdî hemberê hêzê hikumatî de ser kewenî. Hêzê Şêx Seîdî di 17'ê Sibate de erzenê beldeya Darahênî ser, walî tepîşenê. Şêx Seîd di demêko kilm de Genç, Sêwrege û Erxeniyî gêno binê destê xo û ver bi Amedî rayîr keweno. Komêka bîne zî, Vartoyî xo dest finenê û verê xo dana Mûşî. Badê Mûşî, Xarpêtî zî dekenênê destê înan.

Hêzê Şêx Seîdî, di 7'ê Adare de dorûverê Amedî gênê la nêşkenê Amedî xo dest finî. Badê dewleta tirke, herema serewedartişî pirê eskeran kena, 26'ê Adare de êrişê dewlete dest pêkena. Aşma nîsane de Şêx Seîd nizdîyê Vartoyî de teslîm beno. Mehkemaya Îstiklalî biryara dardekerdişê Şex Seîdî dana. 29'ê Hezîrane 1925'î de Şêx Seîd yeno dardekerdiş.

Erdnîgareya Pîranî

Pîran keweno bakûrê Amedî û Amedî ra 92 km dûrî yo. Erdê Pîranî zafane koyî yê, la başûrî de deste est a. Seraser çemê dicle û di mabênê ko û giran de raştêyê şenikî estê. Herayîya erdê Pîranî 1274 km2 yo. Berzîya qezaye behre ra 970 mîtro yo. Bi goreyê statistîkê sera 2010'an nîfûsê mîyanê pîranî 9 hezar û 610 kesîy yê, dewan de 31 hezar û 512 û pêro pîya nîfûsê Pîranî 40 hezar û 122 kesîy yê.

Cellan, Yareliyan, Mehmûcelebiyan (Mehleya Hokî) û 27 Mayis taxê mîyanê Pîranî yê. Şarê mîyanê Pîranî bi zarawaya kirmanckî qalî kenê. 37 dewîy û 65 gomîy / dewijokîy Pîranî

ser ro yê. Mîyanê Pîran û Avdelane de şaredarîyî estê. Pîran di wextê Osmanîyan de dewêka şenike bîyo. Di serra 1927'an de bîyo nehîyeya Madenî. Rayna 1938'an de nehîyaya Gêlî arda Pîranî û nameyê Gêlî, Pîranî ra naya. Pîranî de 1938'an de şaredarî ameya awankerdiş û di serra 1951'î de dewlete nameyê "Dicle" panaya.

Erdê pîranî zafane koyî, Heywan weyekerdiş zêdî yo û meywe û sebze zaffiyê. Di herema Pîranî, serê çemê Dicle de bendawa Qênaya Qiral û Bendawa Dicle ameya viraştene. Heme cayê Pîranî bîyo awe. Pîran mabênê Çemê Madenî û Çemê Pîranî de ameyo awankerdiş. Pîran û zaf dewê ey, koyan mîyan de awan bîyî. Erdê pîranî seyî ra 30 birro. Pîranî de bi goreyê qezayanê bînan şiliye hîna zaf varena.

Heme dewan de Tarîxêk est o

Di mîyanê koyanê qezaye de, hima ke hemeyê dewan de şikeftî estê. Dorûverê dewa Dibne de xan, pird, kilîseya Şemsîyan. Dorûverê Akrage de şikeft, pirdê Birdincî, Qama Kênaya Qiralî, Nawis û goristanê ke tehtan de ameyî kenayîş estê. Înan ra ma fêhm kenê ke Pîran cayêko tarixî yo. Sey heremanê Hêne, Gêl û Amedî, Pîranî de zî, verê verî Hûrî-Mîtanî û Nairî cuyayî.

Mabênêk nameyê Pîranî yeno bedel-nayîş (Beno Gêl) Labelê şarê qezaye nameyê Pîranî xo mîyan de kar areno çendeyêk ra pey nameyê Pîranî rayna tewa diyeno ci. Qezaye de cayê tarixî yê ke bala merdimî ancenê nêyê: Xan, pird, kilise (dewa dibnî), nizdîyê Akrage de mezelê ke zinaran ra ameyî viraştîş. Pirdê Birdincî, nizdîyê dewa Bazbinde de Keraya Kênaya Qiralî û goro efsanewî. Tirba Pîr Mansûrî zî Pîranî de ya. Dewa Bawkal zî ney cayên şaristanî ra yew a.

Lazimo ke her merdimo ke vano ez wazenî bigeyrî sifte bişêro dewey Pîranî hemeyan bigeyro û hinî geyrayîşê xo Pîranî ra dest pê bikero.

